

46 KNÄPP.

Saima n:o 7 15.11 1844

Med anledning af väckt fråga om bevisning citera vi följande ur Helsingfors Tidningar N:o 1 för 1844.

»För dessa sedliga sjukdomsfrön erbjuder religionen åt alla klasser i samhället sin osvikliga helsodryck. Der denna domnat och utdött inom de högre och förmögnare klasserna, qvarhåller en sorgfällig uppfostran den bildade medborgaren inom det skickligas gräns. Men icke så i samhällets lägre och fattigare kretsar. Det bär förderfvet ingen mask, när det andliga dött ut, der framträder lasten utan hejd, der respekteras ingen lag. Det vuxna släktet besmittar det vexande, och det vexande skall en dag öfverträffa sina föregångare. Så utsår lasten sina skördar redan i det späda barnahjertat och fostrar i det den mask, som skall förstöra dess frid.»

Om dessa åsigter af saken hafva vi intet sagt. Men vi fråga: innehålla de rationalism eller icke? För hvilken samhällsklass är enligt dem religionen isynnerhet nödvändig? – Vi fråga detta, emedan H. T. upphöjt sin varnande stämma för kommande rationalism i Maamiehen Ystävä. Det enda hvarom ännu tvekan kan uppstå äro de *sedliga fröen* till sjukdom.

47 OLETTAKO MIEHET URKUJA KUULLEET.

Maamiehen Ystävä n:o 7 17.11 1844

Muutamana pyhä iltana, Kannaksen Antti kävi Jaakkolan Jussin talossa vieraina. Käyttä toisilleen pistettyä, panivat miehet tupakan ja rupesivat keskenänsä näin tarinoimaan.

Jussi: Oletko Antti Urkuja kuullut?

Antti: Kuulin kyllä kerran Kuopiossa käyvässäni, sinä kesänä, jona siellä viimeen Piispa luettamassa oli.

Jussi: Miltäs nuo sinusta tuntuvat, eivätkö muka mielestäs ikään kuin hartautta lisänneet virsiä veisatessa, paremmin kuin monen huonon lukkarin huuto?

Antti: Voi tok'kin veli kulta! kuin tuo soitto suloiselta tuntui sielussa. Tahtoipa oikeen vesi silmään tunkeutua kuin veisattiin saarna virttä, joka sattui olemaan se kaunis nuottinen N:o 81, ja kuin sitte vielä lisäksi pappi Alttarilta Hallelujaa messusi, ja sitä Uruilla vastattiin, sepä vasta ihanata oli.

Jussi: Kylläpä sinun ajatuksesi taaskin näyttävät olevan minun mieleiseni, niinkuin ainakin, ja ehkä suostut tuumaani, joka äsken tässä veisaallessani pisti päähäni. Eiköhän tämmösiä kaunistuksia allettasi hankkia meidänkin kirkkoomme?

Antti: Ohoh! tyhjiäpä sinä nyt tuumailletkin Jussi parka. Vai luuletko saavasi Urkuja hevosen hinnalla, josko vielä kuen sa'an Ruplan maksava olikin oriisi, jonka veit markkinoille.

Jussi: Älähän nyt huoli pistopuheita panna tuosta hevoskaupastani, vaikka hyvin kannatti; sillä olihan se varsa oivallinen, jos hyvät rahatkin antoi. Enkä minä ensinkän suotta siitä Urkujen hankkimisesta haastaa, vaikka sinä leikiksi luulit.

Antti: Ja aivanko toella sinä sitte puheeksi otit tämän jutun, joka minusta melkeen mahottomalta näyttää meidän köyhässä Seurakunnassamme. Saatatpa hyvin muistaa kuinka kovassa kopeikka oli

hankittava monellakin viimeiseen Fouvin lukuun, ja taitaisi tuo Urkujen osto saman verran kukkarota koetella kuin Fouvin lukukin. En minä häntä muusta tiedä, vaan sanottiin Kuopion Urkujen maksaneen kauhian summan, tokko osannen sanoakkaan, taisi olla kymmenen tuhatta Rublaa, ja ennenkuin semmoinen raha olis koossa, totta moni talo jäisi autioksi näin köyhinä vuosina, kuin vielä kirkonkin katto on uuvesta pantava ja tervattava, niinkuin kuulit viimeen kokouksessa Rovastin sanovan.

10 *Jussi:* Kyll'ei ole valhetta puheessasi, enkä minä koskaan ole myödyttänyt kirkkokokouksissa liikoja maksuja, josta saatat tajuta, etten nytkän olis taipuvainen tähän tuumaan, jos en tietäisi, ettei se ketään tulisi hävittämään, kuin vaan asia alkuun saataisiin. Urkuja kuuluu nyt tehtävän paljo halvempaan kuin ennen, niin että parahimmia saahaan tuhannella hopiaruplalla ja huonompia aina neljällä sadallakin, ja semmoisesta summasta ei suinkaan tulisi kovin paljo jokaisen miehen osaksi kokonaisessa Seurakunnassa.

Antti: Tokko lieneekään tosi puhe, että niin paljo huokiammaksi on mennyt Urkujen hinta siitä ajasta kuin Kuopioon ostettiin. Mistä sinä olet nämät sanomat saanut?

20 *Jussi:* Nykyisin Kuopion markkinoilla käyvässäni, satuin yhtymään mieheen, joka sanoi ihtiänsä *Maamiehen Ystäväksi*. Hän oli hyvän puheen antava, näytti totiselta mieheltä ja tarjoili viisautta koko vuosikauveksi hopia-ruplaan, vaikk'ei hänen tavaransa tuntunut markkinamiehille eikä Kuopiolaisillekkaan kelpaavan, kosk'ei tuota ilman antanut. Tämä sama mies sanoi ulkomaalta nykyisin Suomeen tulleen Bukkert nimisen miehen, joka ottaa tehäksensä urkuja äsken mainittuun hintaan, ja kuuluukin jo Sakkolan pitäjässä Viipurin puolella olevan rakentamassa kirkkoon tällöisiä kaunistuksia.

30 *Antti:* Saattapa tosi olla. Mutta jos nyt parahimmia urkuja saisikin tuhannella hopiaruplalle, niin eikö se jo tekisi puolineljättä tuhatta paperi ruplaa, vai miten? ja kyllä semmoistakin summaa olis työläs meidän köyhän pitäjän maksaa.

Jussi: Niin minäkin ensin luulin, vaan kuin Maamiehen Ystävä minulle asian selitti, niin uskon, ettei tuo toki taitaisi kenenkään taloa hävittää, jos yhelläkin kertaa koottasiin koko hinta, ja yhtäkaikki saattaisi tähän tarpeeseen pari eli kolmet vuotta maksaa, ja silloin ei suinkaan kunkin vuoden onto kovin paljo tekisi.

40 *Antti:* Eipä kyllä. Mutta mitä tuo Maamiehen Ystävä muuta sinulle selitti, joka saattoi mielesi niin taipuneeksi tähän Urkutuumaan, että jo alat minuakin kiellotella ja saaha oikeen todella asiata miettimään.

Jussi: Enpä minä kaikkia enää muista, vaan saatan tuon kertoa mitä mielessä on pysynyt, liiutenkin kuin laski semmoisen luvun, josta tulin tietämään, ettei koko tämä Urkuraha nousisi enempään kuin ruiskapan hintaan miestä päälle. Ja vieläpä keksi keinoa että senkin saisi kesässä aivan helposti säästymään, kuin vaan emännät tuumaan taipuisivat. Mistähän lienee kaikki nuo tietonsa kaivanut, vaan kyllä minun mielestäni tosia hänen puheensa olivat.

50 Hän sanoi että jos seurakunnassa on 7 000 henkeä, ja kuuluupa meidän pitäjässämme olevan enempikin, niin jokaisen pitäis maksaa 50 kopeikkaa paperista parahimmista Uruista. Tuohonpa minä sanoa sukaisin, ettei jokainen seurakunnassa jaksaa maksaa henkirahaansakkaan, vielä vähemmin Urkuja vasten hankkia puolta ruplaa. Aivan niin, sanoi Maamiehen Ystävä. Mutta jos tuosta seihemästä tuhannesta heitetäisiin pois rajarikot ja lapset, jotka eivät hengillä ole, niin kuitenkin 3 500 saattaisi maksaa Urkurahaa, ja tulis sitte jokainen

maksamaan paperi ruplan.

Antti: Noh! jopa tämä ruiskapan hinnasta ylemmäks nousee, vaikka sanotaan muutamassa Karjalan pitäjässä ruiskapan ruplankin maksaneen, jos tosi lienee.

Jussi: Maamiehen Ystävä sanoi minulle, että moni emäntä, isännän tietämät, marjoihinkin tuhlaa monet ruiskapat kesässä, ja kuin Urkuja alkasi hankkia, ehkä nuo emännätkin lapsinensa poimisivat marjoja, niin säästysi aivan pian jyväkappa ja kaksikin.

Antti: Kylläpä taitaa tosi olla. Mutta josko vielä näin saatasiinkin Urkuja, niin tulisi kuitenkin uusi kapanmaksu Urkujen Soittajan palkaksi ja siitä olis suurempi rasitus seurakunnalle.

Jussi: Jopa Maamiehen Ystävä tähänkin keinosi keksi. Monella lukkarilla sanotaan olevan kaheksankymmenen tynnyrin palkka ja enemminkin. Tämmöisellä palkalla saisi kyllä lukkarin, joka saattaa Urkujakin soittaa, niin eipä kapanmaksuun lähtiessä tarvittisi olla isompi säkki kuin ennenkään.

Antti: Aivan oivalliset ovat nuo tuumat, enkä niitä nyt enää tyhjiksi saata sanoa. Lähetäänpä ensi pyhänä Rovastin puheelle, pyytämään kirkkokokousta tässä asiassa.

Jussi: Lähetään vaan; mutta puhutaan ensin lautamiehelle ja muille naapureille, etteivät sitte rupea riitelemään, kuin asiata kirkossa keskustellaan.

Antti: Saattaapa hyvä olla. Vaan koska tuolla Maamiehen Ystävällä on tämmöistä visautta, eiköhän ruvettaisi sitä ostamaan, kosk'ei tuo maksa muuta kuin hopiaruplan vuosikauvessa.

Jussi: Kyllä minä tähän tuumaan taivun, ja saahaan se toimeen kuin Rovastin puheelle mennään.

48 ERINÄISTEN RIISTAIN KASVANNOSTA JA ELATUSAINEESTA.

Maamiehen Ystävä n:o 7 17.11 1844

Ei tuota outo uskoisi, kuinka paljon oppineet ja taitavat miehet jo ovat maanviljelemisessäkin koittaneet, ja kuinka paljon hyötyä tästä jo on ollut niille maakunnille, joissa maanviljeleminen tarkemmasti harjoitetaan kuin meidän maassamme. Löytyy muissa maissa paljon miehiä, jotka tarkasti lukevat, mittaavat ja punnittevat sekä sonnan, jonka pellolle panevat, että kylvönsä ja saliinsa, ja näin muodoin oppivat tietämään, mikä maa, santanen eli savinen, ja mikä viljeleminen ittekullakin viljalle hyvä ja hyödyllinen on. Mutta ei vielä tähänkään tyy oikeen ahkera maanviljelijä. Vieläpä on opittu eroittamaan jokaisesta viljasta, mikä verta heistä ihmisistä ja eläviä syöttää, ja mikä aivan lihottamata taas mahasta ulos menee.

Niin on esimerkiksi tuttu tietämään, kuinka paljon elatusta löytyy potaateissa, kupukaalissa, nauriissa ja juuriskoissa. Näistä ovat muka potaatit kaikkeen paraat elatuksen puojesta ja nauriit kaikkeen huonommat. Erotuksen heidän välillä mahtaa seuravaisesta arvata. Jos olisi niin monta sataa leiviskää potaattia, että näistä eläisivät 63 henkiä, niin ei saattaisi samasta verrasta nauriita elää enemmän kuin 14 henkiä. Näin:

potaatista 63 henkiä
kupukaalista 42 –
juuriskoista 16 –